

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФІЛОЛОГА

Сьогодення вимагає докорінних змін у системі підготовки сучасного вчителя-філолога, що пояснюється трансформацією професійних функцій і завдань фахівця ХХІ століття.

Одним із важливих принципів розвитку сфери вищої освіти (згідно чинного Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII) вважається міжнародна інтеграція та інтеграція системи вищої освіти України у Європейській простір вищої освіти. Саме тому міжнародні програми, стипендії та проекти, які забезпечують академічну мобільність сучасного студента, відіграють суттєву роль у професійному становленні вчителя-філолога.

Питання академічної мобільності досліджується західними і вітчизняними вченими: А. В. Коржуєв, В. А. Попков (взаємозв'язок мобільності студента і конкурентоспроможності майбутнього фахівця), Л. Н. Лесохіна, Л. І. Рибнікова (соціально-професійна мобільність, як внутрішнє самовдосконалення особистості), О. А. Морильова, М. М. Суртаєва (систематизація функцій академічної мобільності). Проте, зауважимо, що питання ролі і місця академічної мобільності у системі професійної підготовки майбутнього філолога залишається все ще мало дослідженим.

Мета статті – окреслити роль і значення академічної мобільності у системі професійної підготовки майбутнього філолога, проаналізувати погляди на проблему розвитку академічної мобільності в Україні.

В умовах формування єдиного світового освітнього простору, з одного боку, відбувається зростання мобільності студентів, з іншого – академічна мобільність є результатом викликів глобального освітнього простору. Як наслідок, нині, навчання за кордоном все частіше сприймається як стандартний елемент університетської освіти [3].

Не викликає сумніву той факт, що участь майбутніх учителів-філологів у низці програм академічних обмінів поліпшує якість їхньої професійної підготовки, збільшує шанси майбутнього фахівця на професійну самореалізацію.

Варто зауважити, що закордонне навчання і стажування в Україні розвивається дещо повільно. За результатами досліджень академічна мобільність в Україні, в основному, гальмується через фінансовий чинник [3; 1, 35]: більшість академічних обмінів студентів відбувається шляхом укладення договорів між українськими та європейськими університетами; фінансування здійснюється за рахунок ВНЗ, фондів підтримки й розвитку вищої освіти, грантів «в умовах, коли держава фінансує лише зарплату викладачам, стипендію студентам і частину коштів на комунальні витрати» [3].

Важливим кроком у розвитку академічної мобільності в Україні стала постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 р. «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність». Документ визначає єдиний порядок організації програм академічної мобільності. Окрім того, цим Положенням встановлено види академічної мобільності (внутрішня і міжнародна; групова, індивідуальна та ініціативна). У програмах академічної мобільності мають право брати участь студенти з другого курсу навчання [6].

Відмітимо, що, не дивлячись на певні труднощі у розвитку вітчизняної академічної мобільності студентів, позитивним для України є участь у різних міжнародних програмах, які мають багатомільйонні бюджети. Для прикладу, нині досить популярною є програма академічних обмінів між державами Євросоюзу та іншими країнами Erasmus-Mundus («Еразм-Світ»). Учасники цього проекту мають можливість отримати стипендію для навчання або проведення наукових досліджень у країнах ЄС [2].

Іще однією із найпрестижніших програм академічної мобільності є британські урядові стипендії Чівнінг (Chevening), які дають учасникам чудову можливість спілкування з молоддю в унікальній академічній атмосфері Великої Британії [7].

Заснована в 1946 році Програма імені Фулбрайта є найстарішою і найбільш престижною міжнародною програмою обміну студентами, що фінансується урядом Сполучених Штатів Америки. В Україні Програма діє з 1992 року і пропонує гранти, стипендії та програми для науковців, викладачів та випускників вузів України. Для студентів досить популярними є стипендії для навчання на магістерському рівні в університетах США (Fulbright Graduate Student Program), які дають можливість навчатися в американських університетах від одного до двох років на здобуття ступеня магістра. У конкурсі можуть брати участь студенти старших курсів, випускники ВНЗ та аспіранти [5].

Варто відмітити, що в останні десятиліття список міжнародних програм, стипендій та програм для студентів суттєво поповнюється. Із прийняттям нового закону «Про вищу освіту» в Україні зростає можливість отримання конкурентоспроможних знань і вмінь, підвищується рівень професійної освіти майбутніх фахівців. І в цьому списку досягнень вітчизняної системи освіти академічна мобільність відіграє далеко не останню роль.

Успішна реалізація міжнародних програм обміну значною мірою залежить від мотивації самого студента. Дослідники цієї сфери виокремлюють фактори, які є ключовими під час вибору окремих програм та проектів: можливість отримання подвійного диплома; вивчення окремих дисциплін чи модулів, які є популярними і пріоритетними; доступ до наукових бібліотек провідних наукових центрів; вивчення мови безпосередньо в мовному середовищі [4,63].

Окрім того, участь студентів-філологів у програмах академічної мобільності сприяє кращому формуванню комунікативної, соціокультурної, інформаційної компетентностей, які становлять основу професійності майбутнього фахівця у цій сфері.

Таким чином, об'єднуючи різні погляди на важливість академічної мобільності студентів у вітчизняній системі освіти та її роль і місце у професійній підготовці майбутнього філолога, висновимо, що в умовах розвитку єдиного світового освітнього простору академічна мобільність студентів розглядається як об'єднуючий фактор між європейськими й українськими освітніми процесами, як важливий етап у системі професійної підготовки майбутнього висококваліфікованого та конкурентоспроможного фахівця.

Перспективи подальших розвідок убачаємо в наступному: визначаючи важливість інтеграції вищої освіти у світовий освітньо-науковий простір і місце академічної мобільності у цьому процесі, важливим є окреслення низки завдань, вирішення яких сприятиме виробленню стратегії розвитку академічної мобільності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грищук Ю. В. Міжнародна академічна мобільність в Україні: проблеми та перспективи // Ю.В. Грищук / Освітологічний дискурс. – Наукове електронне видання Київського університету імені Бориса Грінченка, 2014. – № 2 (6). – С. 33-40.

2. Еразмус Мундус / Представництво Європейського Союзу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/projects/youth/erasmus_mundus_uk.htm

3. Здіорук С. І. «Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий науково-освітній простір». Аналітична записка // С. І. Здіорук, І. В. Богачевська / Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1421/>

4. Лісовий В. М. Мотивована академічна мобільність як засіб інтеграції у міжнародний освітній простір // В. М. Лісовий, В. А. Капустник, І. В. Завгородній / Матеріали Х ювілейної Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України на новому етапі». – Тернопіль: ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України», 2013. – С. 61-65.

5. Програма академічних обмінів імені Фулбрайта в Україні [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://www.fulbright.org.ua>

6. Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність / Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248409199>

7. Chevening [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chevening.org/welcome-to-chevening>